
Danske Universiteters indspil til den danske genopretningsplan

Danske Universiteter ønsker med dette papir at spille ind til udarbejdelsen af den danske genopretningsplan, der sætter rammen for de godt 11 mia. kr., som Danmark forventes at modtage fra EU's genopretningsfacilitet.

Danske Universiteter noterer sig, at EU-Kommissionen har lagt vægt på, at de nationale genopretningsplaner skal have særligt fokus på initiativer, der gavner de kommende generationer, således at de ikke permanent vil blive negativt påvirket af Covid-19 krisen.

Danske Universiteter finder i den sammenhæng, at det er naturligt at tænke forskning og uddannelse aktivt ind i den danske genopretning, så man styrker afsættet for et stærkere og bedre samfund post-corona. Derved kan den massive indsats for genopretning af dansk økonomi fungere som afsæt for et mere intelligent, bæredygtigt og socialt retfærdigt samfund – også for de kommende generationer.

Covid-19 krisen har tydeliggjort relevansen af forskning og uddannelse inden for alle fagområder. Dette bør afspejles i den danske genopretningsplan og de tilhørende indsatser, således at man kan styrke muligheden for at bringe forskningsbaseret viden til anvendelse i samfundet.

Danske Universiteter vil opfordre til, at den endelige genopretningsplan reflekterer en sammenhængende tilgang til genopretningen af det danske samfund med fokus på en række større og komplementerende initiativer.

Danske Universiteters indspil kan opsummeres i de ni nedenstående overskrifter, som udfoldes i mere detaljeret form over de næste sider:

1. Risikovillige investeringer i forskning og udvikling
2. Støtte til iværksætteri på universitetsuddannelserne
3. Match og innovationsprojekter mellem dimittender og SMV'er
4. Viden i centrum på den grønne omstilling
5. Rådgivning og samarbejde med den offentlige og private sektor
6. Investeringer i forskningsinfrastruktur og testfaciliteter
7. Tilskud til målrettede eftervidereuddannelsesaktiviteter
8. Fokus på forskning og uddannelse i den digitale omstilling
9. Udviklingen af nye, innovative forretningsområder

1. Risikovillige investeringer i forskning og udvikling

Danmark har en række unikke styrkepositioner inden for mange af de komplekse udfordringer, som verden står overfor i disse år. Udfordringerne vil med stor sandsynlighed medføre øget efterspørgsel på forskningsbaserede løsninger, hvor Danmark med en stærk forsknings- og innovationsbaseret indsats har mulighed for at styrke den internationale konkurrenceevne og danske eksportmuligheder.

Derfor bør der afsættes midler fra EU's genopretningsfacilitet til at finansiere risikovillige investeringer i forskning og udvikling, der understøtter en sammenhængende, retfærdig og mere langsigtet værdikæde inden for fx sundhed, landbrug, digitalisering, grøn omstilling mv.

Der bør være fokus på de komplekse udfordringer, der kræver tværdisciplinært samarbejde på tværs af sektorer, da Danmark har en konkurrencemæssig fordel her. I den forbindelse kan man lade sig inspirere af de danske Innomissioner og etablere nye missioner inden for de områder, hvor Danmark har unikke styrkepositioner.

2. Støtte til iværksætteri på universitetsuddannelserne

Fremtidens vækst i Danmark er afhængig af vidensbaserede virksomheder, der kan skabe nye arbejdspladser. Derfor bør der afsættes midler til at styrke universiteternes iværksætteraktiviteter i de videregående uddannelser med henblik på at understøtte etableringen af nye løsninger og nye virksomheder.

Universiteterne arbejder i vid udstrækning med initiativer, der understøtter entreprenante studerendes arbejde med at modne deres ideer til levedygtige start-ups i samarbejde med både universiteternes egne forretningsudviklere og med eksterne eksperter og ressourcepersoner. Der ligger et betydeligt vækstpotentiale i denne indsats, såfremt der afsættes statslig medfinansiering til at løfte indsatsen.

Indsatserne vil både skabe grundlag for etableringen af flere vidensbaserede virksomheder, samt understøtte innovationspotentialet i eksisterende virksomheder, som aftager kandidater med iværksættererfaring.

3. Match og innovationsprojekter mellem dimittender og SMV'er

Det er et stort potentiale i at løfte vidensniveauet i danske små- og mellemstore virksomheder (SMV'er), som udgør en betydelig del af den danske erhvervsstruktur.

Analysen har vist, at ansættelsen af den første højtuddannede medarbejder i en SMV skaber flere job i virksomheden, herunder flere faglærte og ufaglærte stillinger. Ligeledes øger det virksomhedens værditilvækst og styrker chancen for, at virksomheden overlever på lang sigt. Potentialet er stort, da det anslås, at kun omkring 20 pct. af de danske SMV'er har en højtuddannet medarbejder i medarbejderstaben. Der er således et væsentligt behov for at øge innovationskraften i en større del af de danske SMV'er.

Der bør derfor afsættes midler dedikeret til understøttelsen af match og innovationsprojekter mellem dimittender og små- og mellemstore virksomheder med henblik på at styrke innovationskraften og ansættelsen af flere højtuddannede i et bredere udsnit af den danske erhvervssektor samt for at modvirke dimittendledighed.

En målrettet understøttelse af employability vil både gavne nuværende og kommende dimittender, som skal ind på et kriseramts arbejdsmarked samt skabe et stærkt afsæt for fornyet innovation og vækst i et presset dansk erhvervsliv – særligt i de dele af landet, hvor der traditionelt set er færre højtuddannede ansat i den private sektor.

4. Viden i centrum på den grønne omstilling

Den grønne omstilling er et centralt fokuspunkt for EU-Kommissionens genopretningsfacilitet, hvor 37 pct. af midlerne skal reserveres til indsatser på dette område. Her bør man sætte mulighederne inden for forskning, udvikling og uddannelse i centrum på den grønne omstilling.

Der er på det grønne område store politiske ambitioner og forventninger til den grønne omstilling – også til forskningens rolle heri. Det blev afspejlet i den seneste fordeling af den danske forskningsreserve i forbindelse med aftalen om Finanslov 2021.

Der kan dog med fordel arbejdes med mere blandede finansieringsformer til den grønne forskning og udvikling, hvor Innovationsfonden kan støtte

den strategiske forskning på de lave TRL-niveauer (technology readiness level), mens genopretningsmidlerne kan finansiere udviklings- og innovationsrettede aktiviteter og dermed understøtte nyttiggørelsen af ny viden, så nye løsninger i højere grad kan nå ud til virksomheder og offentlige institutioner.

Ligeledes kan man med fordel sætte fokus på de videregående uddannelsers rolle i den grønne omstilling, herunder afsætte midler fra genopretningspakken til udvikling af nye programmer, kurser eller ekstra-curriculære aktiviteter, der sætter fokus på den grønne omstilling.

5. Rådgivning og samarbejde med den offentlige og private sektor

En væsentlig forudsætning for konkurrencedygtige virksomheder og en effektiv og retfærdig offentlig sektor er adgangen til forskningsbaseret rådgivning og innovation, baseret på den nyeste viden fra universiteterne.

Der er dog stadig et uindfriet potentiale, når det kommer til initiativer, der understøtter den offentlige innovation, de politiske beslutningsprocesser og de private virksomheders innovationsaktiviteter. Man kan derfor med fordel afsætte midler til at understøtte både offentlig og privat omstilling inden for bl.a. bæredygtighed, sundhed, landbrug, digitalisering og nye grønne løsninger.

Midlerne kan styrke de økonomiske rammer for den eksisterende forskningsbaserede myndighedsbetjening inden for bl.a. klima, miljø og landbrug, byggeri, transport og sundhed. Ligeledes bør man afsætte midler til at styrke forskningsinformerede beslutningsprocesser på andre områder, hvor man ikke har haft tradition for forskningsbaseret myndighedsbetjening.

Man kan også med fordel afsætte midler til at understøtte virksomhedsrettede innovationssamarbejder eller netværksaktiviteter, der kan skabe grundlag for nye fælles forsknings- og udviklingsaktiviteter inden for de ovennævnte områder.

Endelig kan man afsætte midler til forskellige forsknings- og udredningsindsatser, der kan samle op på erfaringer fra covid-19 pandemien med henblik på at styrke beredskabet til næste gang en pandemi rammer.

6. Investeringer i forskningsinfrastruktur og testfaciliteter

Investeringer i forskningsinfrastruktur og testfaciliteter er forudsætningen for de forskning- og udviklingsaktiviteter, som skal bringe Danmark tættere på løsningen af en række store samfundsudfordringer.

Forskningen bliver stadig mere afhængig af adgangen til store datamængder, hvilket øger behovet for datakraft. Hvis vi fortsat skal have forskning i verdensklasse i Danmark med de goder det afføder for vores virksomheder, skal vi investere i computerkraft og IT-infrastruktur.

Midlerne kan fx målrettes til etableringen af digitale forskningsinfrastrukturer, herunder HPC-centre og datalagre, der sikrer, at der også fremadrettet kan leveres forskning af højeste internationale standard og derved vidensbaserede løsninger inden for forudsigelser, beregninger, bias detection eller simuleringer, som kan hjælpe med håndteringen af nutidens udfordringer.

Det kan også omfatte etableringen af en national infrastruktur målrettet udvikling, implementering og test af kvantekommunikationsteknologier, som vil være afgørende for at kapitalisere på den danske forskningsmæssige styrkeposition inden for sikker kvantekommunikation og sikre andel i et nyt højteknologisk marked.

Investeringerne kan også inkludere etablering af nye nationale forsknings- og testcentre for teknologi og løsninger inden for grøn omstilling, klima og sundhed, ligesom der kan afsættes midler, der i højere grad gør det muligt for både universiteter, andre offentlige vidensinstitutioner og SMV'er at købe sig adgang til danske og europæiske forskningsinfrastrukturer.

7. Tilskud til målrettede eftervidereuddannelsesaktiviteter

En af nøglerne til fortsat vækst og fastholdelse af arbejdspladser i Danmark er, at den danske arbejdsstyrke følger med de krav og behov som ny teknologi og ændret efterspørgsel stiller.

Samfundsudviklingen, nye teknologiske løsninger og de komplekse problemstillinger, vi står foran at løse, betyder, at der er et stort behov for efter- og videreuddannelse af arbejdsstyrken. Efter- og videreuddannelse er desuden en central måde at genstarte samfundsøkonomien.

Derfor bør der afsættes midler til målrettede eftervidereuddannelsesaktiviteter med fokus på opkvalificering af kompetencer, der bl.a. kan understøtte vækst, demokratisk digitalisering og socialt bæredygtig grøn omstilling. Midlerne bør gå til både opdatering af eksisterende kompetencer og tilegnelse af nye kompetencer særligt med henblik på den grønne omstilling og digitale jobs. Dertil kan der med fordel afsættes midler til at udarbejde og organisere målrettede og fleksible eftervidereuddannelseskurser på universiteterne, som imødekommer udfordringer og behov inden for bestemte brancher.

8. Fokus på forskning og uddannelse i den digitale omstilling

Danmark er allerede langt fremme med den digitale omstilling, og der er derfor ikke mange lavthængende frugter på dette område. Man bør derfor sætte særligt fokus på mulighederne inden for forskning og uddannelse, som kan bringe Danmark videre i digitale omstilling.

Det vil i den forbindelse være helt centralt at få perspektiver inden for forskning og uddannelse med i det nyligt nedsatte digitaliseringspartnerskab, som skal bringe Danmark og danske virksomheder ud af corona-krisen og stærkere ind i fremtiden. Som minimum bør de danske universiteter tænkes aktivt ind i opfølgningen på partnerskabets anbefalinger og i den kommende digitaliseringsstrategi.

Man kan fx afsætte midler til et ekspertarbejde, som kan understøtte regeringens partnerskab vedr. digitalisering ved at fokusere på, hvor der er behov for investeringer i forskning og innovation samt i indretning af uddannelsessystemet med henblik på at imødekomme de samfundsændringer, som den digitale og teknologiske udvikling vil medføre. Det vil være relevant at tilknytte midler til igangsættelse af nye forskningsbaserede initiativer, og samarbejder, som kan imødekomme nye muligheder og behov.

Man kan også med fordel afsætte midler til at medfinansiere aktiviteter i de danske European Digital Innovation Hubs med henblik på at styrke vidensinstitutionernes deltagelse i aktiviteterne. Det vil fremme det vidensbase-rede element og derved styrke SMV'ernes mulighed for at få adgang til de nyeste teknologier og færdigheder.

9. Udviklingen af nye, innovative forretningsområder

Universiteterne har god erfaring med at koble den tidlige forskning med serielle iværksættere, således at banebrydende forskning kan omsættes til nye innovative forretningsområder for eksisterende virksomheder eller til nye iværksættervirksomheder. Det foregår bl.a. i programmet Open Entrepreneurship.

Der kan med fordel afsættes midler til at styrke universiteternes indsats på dette område – særligt inden for områder, som adresserer samfundsudfordringer i forbindelse med genopretning af samfundet post-corona, som fx sundhed, miljø & klima, digitalisering og grøn forskning og udvikling.